

HET ORANJE KRUIS

Overzicht verschillen tussen de 28e en 29e druk

Van praktisch naslagwerk naar leerboek dat het leerproces ondersteunt

De 29e druk is niet alleen inhoudelijk vernieuwd. De uitgave is ook anders ontworpen: de cursist wordt stap voor stap ondersteund bij herkennen, beslissen, handelen en blijven controleren.

De belangrijkste verschuiving

De 28e druk was in de eerste plaats een praktisch naslagwerk. De 29e druk behoudt die functie, maar voegt daar een expliciete leerfunctie aan toe. De hoofdstukken zijn ingericht als herkenbare leereenheden en helpen cursisten om kennis te verbinden aan keuzes en handelen.

Vooraf naslagwerk	Naslagwerk én leerboek
Informatie per situatie opzoeken	Leren vanuit een vaste leerroute
Handelingen en stappen staan centraal	Herkennen, afwegen, handelen en controleren
Algemene principes vooral aan het begin	Algemene principes keren per hoofdstuk terug
Praktijkoefening wordt aanbevolen	Theorie, werkboek, e-learning en praktijk zijn expliciet verbonden
Vaste lijn van herkennen naar handelen is aanwezig	Die lijn is zichtbaarder, consequenter en didactisch ondersteund

De 28e druk beschrijft al een vaste lijn van situatiebeschrijving, herkennen, handelen en stappen. De 29e druk maakt de leerstructuur explicieter in de inleiding en per hoofdstuk.

Wat blijft hetzelfde

- De eerstehulphandelingen blijven het uitgangspunt.
- De ABCDE-methodiek en de algemene principes blijven de onderliggende structuur.
- De nadruk blijft liggen op veilig, praktisch en verantwoord handelen.
- Video en praktijkoefening blijven belangrijk om vaardigheden te leren en onderhouden.

Van informatie naar leren

De belangrijkste verandering zit niet in één afzonderlijk onderdeel, maar in de manier waarop onderdelen samen het leerproces ondersteunen.

Aspect	28e druk	29e druk
Functie van de uitgave	Praktische handleiding en naslagwerk	Theorieboek met een expliciete leerfunctie
Opbouw	Drie grote delen en een doorlopende lijst van onderwerpen	Veertien herkenbare hoofdstukken met vaste leerstructuur
Startpunt	Uitleg van principes en vervolgens de handeling	Een herkenbare situatie met leerdoelen en voorkennis
Herkennen	Vooraf beschreven als “Wat zie of hoor je?”	Uitgewerkt via kijken, luisteren, vragen en alarmsignalen
Beslissen	Beslissingen staan vooral binnen de handelingsinstructies	Urgentie en keuzemomenten worden explicieter zichtbaar gemaakt
Controleren	Aanwezig binnen afzonderlijke handelingen	Een herkenbaar onderdeel: “Blijf de vitale functies controleren”
Borgen	Praktijkoefening wordt genoemd als noodzakelijke aanvulling	Terugblik, kernpunten en te oefenen handelingen sluiten elk hoofdstuk af
Rol van de instructeur	Uitleg geven en verwijzen naar de juiste handeling	Het leerproces begeleiden van herkennen naar verantwoord handelen

Bronnen: 28e druk, Inhoudsopgave p. 5-8 en Inleiding p. 9-12; 29e druk, Inhoudsopgave p. 4-5 en Inleiding p. 6-8.

Een vaste manier van denken en handelen

De hoofdstukken van de 29e druk ondersteunen een terugkerende denk- en handelingslijn. Cursisten leren niet alleen de juiste handeling, maar ook hoe zij tot die handeling komen en hoe zij blijven beoordelen of deze passend is.

1 Oriënteren Stel je voor ... De situatie maakt het onderwerp herkenbaar.	2 Doel bepalen Je leerdoelen van dit hoofdstuk De cursist weet wat hij leert.	3 Herkennen Hoe herken je ...? Waar let je op? Kijken, luisteren en vragen.
4 Prioriteren Wanneer is het ernstig? Alarmsignalen maken urgentie zichtbaar.	5 Handelen Wat is er aan de hand? Wat doe je? De eerste hulp wordt stap voor stap beschreven.	6 Controleren en borgen Blijf controleren Terugblik en kernpunten De handelingen die geoefend moeten worden.

Deze structuur maakt het mogelijk om per hoofdstuk dezelfde didactische route te volgen, terwijl de inhoud per eerstehulp situatie verschilt.

Voorbeeld: 29e druk, hoofdstuk 5 Ademhaling p. 51-61.

Ieder product heeft een eigen primaire leerfunctie

De verschillende producten zijn geen losse varianten van dezelfde inhoud. Elk product draagt vanuit een eigen functie bij aan dezelfde competentie: verantwoord eerste hulp kunnen verlenen.

Product	Primaire functie	Bijdrage aan de competentie
Theorieboek	Begrijpen	Kennis, uitleg en medische onderbouwing.
E-learning	Herkennen en kiezen	Situaties inschatten, een handelingswijze kiezen en feedback krijgen op keuzes.
Werkboek	Beslissingen oefenen en onderbouwen	Situaties uitwerken, een handelingswijze kiezen en uitleggen waarom.
Praktijk	Handelen en bijsturen	Vaardigheden uitvoeren, keuzes toepassen en gerichte feedback krijgen.
Toetsing	Aantonen	Vaststellen dat de eindtermen worden beheerst.

De producten vullen elkaar aan. Bewuste overlap is mogelijk wanneer een begrip of handeling vanuit een andere leerfunctie opnieuw wordt toegepast.

Theorieboek	E-learning	Werkboek	Praktijk	Toetsing
Begrijpen	Herkennen en kiezen	Onderbouwen	Handelen en bijsturen	Aantonen

De samenhang sluit aan bij de toelichting in de 29e druk over het theorieboek, het werkboek en video's (Inleiding p. 8).

Een andere rol voor de instructeur

De instructeur gebruikt de 29e druk niet alleen om informatie over te dragen, maar ook om cursisten te begeleiden bij het doorlopen van de leerroute.

Minder nadruk op	Meer nadruk op
Van uitleggen	Naar leren denken en handelen
Van pagina voor pagina behandelen	Naar werken vanuit leerdoelen en situaties
Van handelingen laten reproduceren	Naar keuzes laten maken en onderbouwen
Van alleen de juiste uitvoering beoordelen	Naar herkennen, beslissen, uitvoeren en bijsturen bespreken
Van praktijk als losse oefening	Naar praktijk als toepassing van theorie en keuzes

Praktische toepassing

- Start een onderwerp vanuit een herkenbare situatie of casus.
- Laat cursisten eerst benoemen wat zij zien, horen en zouden uitvragen.
- Bespreek daarna de alarmsignalen en de urgentie van de situatie.
- Laat cursisten hun handelingskeuze onderbouwen voordat zij de handeling uitvoeren.
- Koppel theorieboek, e-learning, werkboek en praktijk bewust aan elkaar.
- Sluit af met de belangrijkste kernpunten en de handelingen die geoefend moeten worden.

De vaste route is zichtbaar in de hoofdstukopbouw van de 29e druk, onder meer in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 5.

Van informatie naar competent handelen

De 29e druk is niet alleen een vernieuwde inhoudelijke uitgave. Het is ook een didactisch ontworpen theorieboek dat cursisten ondersteunt bij het opbouwen van competent handelen.

- De 28e druk was vooral een praktisch naslagwerk; de 29e druk voegt daar een expliciete leerfunctie aan toe.
- De hoofdstukken hebben een vaste route van situatie en leerdoelen naar herkennen, beslissen, handelen en terugkijken.
- Alarmsignalen, urgentie en blijven controleren krijgen een duidelijkere plaats in het leerproces.
- Theorieboek, e-learning, werkboek, praktijk en toetsing hebben ieder een eigen primaire leerfunctie.
- De instructeur begeleidt niet alleen de uitvoering, maar ook het observeren, kiezen, onderbouwen en bijsturen.

In één zin

De 29e druk helpt cursisten niet alleen onthouden wat zij moeten doen, maar vooral begrijpen wanneer, waarom en hoe zij verantwoord handelen.

Bronnen: Het Oranje Kruis boekje 28e druk, derde oplage (2021); Het Oranje Kruis Theorieboek EHBO 29e editie (2026).

Specificatie van de belangrijkste inhoudelijke verschillen

Deze tabel geeft op hoofdlijnen weer hoe de inhoud in de 29e druk is geactualiseerd, herordend of opnieuw gepositioneerd ten opzichte van de 28e druk. De vergelijking is gebaseerd op de inhoudsopgaven en de inleidende hoofdstukken van beide uitgaven. Het is geen volledige regel-voor-regel vergelijking van alle medische formuleringen.

Thema	28e druk	29e druk	Aard van de wijziging
Richtlijnen en basis	Gebaseerd op de Nederlandse Richtlijnen Eerste Hulp 2021. De ABCDE-methodiek vormt de ruggengraat van het boek.	Gebaseerd op de Nederlandse Richtlijnen Eerste Hulp 2026. De handelingen zijn opnieuw vertaald naar heldere, praktische uitleg.	Actualisatie van de richtlijnbasis en herformulering van de inhoud.
Boekstructuur	Drie delen: algemeen, voorkom meer slachtoffers en verleen verantwoorde eerste hulp. Onderwerpen volgen binnen deze delen.	Veertien thematische hoofdstukken, van algemene principes tot ziekteverschijnselen.	Van een dieldeling naar herkenbare thematische leereenheden.
Algemene principes	Algemene principes en ABCDE-methodiek zijn uitgebreid beschreven in de inleiding en het eerste deel.	Algemene principes vormen hoofdstuk 1 en worden in ieder hoofdstuk opnieuw aangehaald.	Basisprincipes zijn sterker geïntegreerd in de volledige leerroute.
Levensbedreigend bloedverlies	Onderdeel van “Belangrijke levensreddende handelingen” binnen deel 3, met tourniquet en hemostatisch gaas als subonderwerpen.	Een zelfstandig hoofdstuk 2: Levensbedreigend bloedverlies.	Meer zelfstandige positie en herkenbare leerroute voor dit onderwerp.
Circulatiestilstand en reanimatie	Reanimatie staat binnen deel 3 als een omvangrijk onderdeel met borstcompressies, beademingen, AED en varianten.	Een zelfstandig hoofdstuk 3: Circulatiestilstand.	Het onderwerp krijgt een eigen hoofdstuk en start vanuit een herkenbare situatie.
Luchtwegbelemmering	Onderdeel van “Letsels met gevolgen voor de ademhaling”, met uitwendige en inwendige luchtwegbelemmering en verschillende handelingen.	Een zelfstandig hoofdstuk 4: Luchtwegbelemmering.	De inhoud is thematisch samengebracht en didactisch zelfstandiger gemaakt.
Ademhaling	Verspreid over letsels en ziekten met gevolgen voor de ademhaling: rook of gas, borstletsel, ademhalingsziekte en snelle ademhaling.	Een zelfstandig hoofdstuk 5 met benauwdheid, paniekaanval met snelle ademhaling, inhalatieletsel, bloed ophoesten, ingehouden adem en doordringend borstletsel.	Verschillende onderwerpen zijn samengebracht rond het herkennen en inschatten van ademhalingsproblemen.
Circulatie	Shock en actief bloedverlies staan bij letsels met gevolgen voor de circulatie. Ernstige hartklachten staan bij ziekten met gevolgen voor de circulatie.	Een zelfstandig hoofdstuk 6 met shock, ernstige allergische reactie en pijn op de borst of hartklachten.	De onderwerpen zijn opnieuw gegroepeerd en aangevuld met een expliciete focus op urgentie.
Bewustzijn	Bewustzijnsproblemen zijn verdeeld over letsels en ziekten met gevolgen voor het bewustzijn. Ook elektriciteitsletsel, onderkoeling, hitteberoerte en vergiftiging stonden in deze inhoudelijke omgeving.	Een zelfstandig hoofdstuk 7: Bewustzijn, met bewusteloosheid, schedel-hersenletsel, epilepsie, koortsstuipen, beroerte, diabetes en flauwte.	Bewustzijnsproblemen vormen één herkenbaar hoofdthema; andere onderwerpen zijn verplaatst naar eigen hoofdstukken.
Temperatuur, gevaarlijke stoffen en elektriciteit	Deze onderwerpen waren verspreid over de delen over bewustzijn en overige letsels en ziekten.	Eigen hoofdstukken: hoofdstuk 8 Letsel door temperatuur en hoofdstuk 9 Letsel door gevaarlijke stoffen en elektriciteit.	Meer thematische ordening en een duidelijker onderscheid tussen oorzaak en gevolg.

Thema	28e druk	29e druk	Aard van de wijziging
Wonden en brandwonden	Wonden, verbandmateriaal, verbinden, kleine wonden, brandwonden, gevaarlijke stoffen op huid of in ogen en bevroeringswonden stonden binnen "Overige letsels en ziekten".	Een zelfstandig hoofdstuk 10 Wonden met diepe wonden, brandwonden, besmettingsrisico, snijwonden, schaafwonden, splinters, blaren en bevroeringswonden.	De wondzorg is opnieuw geordend rond wondtypen en de bijbehorende eerste hulp.
Botten, spieren en gewrichten	Opgenomen als "Letsels van armen en benen", met botbreuken, ontwrichtingen, kneuzingen, verstuikingen en spierletsel.	Een zelfstandig hoofdstuk 11 Letsels aan botten, spieren en gewrichten, inclusief nek- en wervelletsel en rugpijn na een ongeval.	Verbreding van de titel en explicietere ordening van de verschillende letseltypen.
Aangezichtsletsel	Oog, oor, neus en mond vormden afzonderlijke onderdelen binnen één inhoudsblok.	Een zelfstandig hoofdstuk 12 Aangezichtsletsel met oogletsel, voorwerp in neus of oor, bloedneus en losgeraakte tand.	De onderdelen zijn onder één herkenbare noemer samengebracht.
Dieren, planten en ziekteverschijnselen	"Steken en beten" en "Ziekteklachten en kinderziekten" vormden brede restcategorieën met onder meer insectensteek, tekenbeet, zeediersteek, koorts, hoofdpijn en kinderziekten.	Hoofdstuk 13 gaat over contact met dieren of planten. Hoofdstuk 14 behandelt ziekteverschijnselen zoals jeuk of pijn, hoofdpijn en koorts.	De restcategorieën zijn opgesplitst en opnieuw geordend naar herkenbare thema's.
Ondersteunende onderdelen	Naast de inhoud was vooral een register opgenomen. Video's waren beschikbaar via QR-codes bij handelingen.	Naast het register bevat de uitgave een begrippenlijst en een overzicht van handelingen. De inleiding verwijst expliciet naar werkboek en video's.	Meer ondersteuning bij navigatie, begrip, oefenen en zelfstandig gebruik.

Bronnen: 28e druk, Inhoudsopgave p. 5-8 en Inleiding p. 9-12; 29e druk, Inhoudsopgave p. 4-5 en Inleiding p. 6-8. Voor de hoofdstukindeling van de 29e druk: p. 25-144.

Vervallen of geïntegreerde onderwerpen

In de 29e druk staan verschillende onderwerpen niet meer als afzonderlijke titel in de inhoudsopgave. Dat betekent niet automatisch dat de informatie is verdwenen: onderdelen kunnen zijn samengevoegd of anders geordend. De tabel maakt dit onderscheid zichtbaar.

Onderwerp uit de 28e druk	Status in de 29e druk	Toelichting
112 bellen; bellen van huisarts of huisartsenpost; bereikbaarheid; omgang met het slachtoffer; emotionele reacties; goed voorbereid	Niet meer als afzonderlijke onderwerpen opgenomen	De onderwerpen zijn ondergebracht in algemene principes, professionele hulpverleners en de uitleg over voorbereiding en hulp inschakelen.
Braken bij rugligging	Niet meer als afzonderlijk onderwerp opgenomen	De handeling komt niet meer als aparte titel terug in de inhoudsopgave.
Reanimatie met twee eerstehulpverleners; borstcompressies zonder beademing; stoppen reanimatie; niet-reanimerenverklaring; reanimatie van drenkelingen en kinderen	Niet meer als afzonderlijke onderwerpen opgenomen	De reanimatie-inhoud is in de 29e druk samengebracht binnen hoofdstuk 3 Circulatiestilstand.
Beoordeling van de ademhaling tijdens de stabiele zijligging; mogelijk wervelletsel	Anders geordend	De onderwerpen zijn niet meer als afzonderlijke onderdelen in dezelfde structuur opgenomen. Houding en verplaatsen zijn ondergebracht bij algemene principes en letsel aan nek en wervelkolom bij hoofdstuk 11.
Astma	Niet meer als afzonderlijk hoofdstukonderwerp opgenomen	Astma komt terug binnen de uitleg over problemen met de ademhaling en het gebruik van eigen medicatie, maar niet meer als aparte titel in de inhoudsopgave.
Duikongevallen	Niet meer als afzonderlijk onderwerp opgenomen	Dit onderwerp staat niet als aparte titel in de inhoudsopgave van de 29e druk.
Bloedingen bij kinderen; bloedverlies tijdens zwangerschap	Niet meer als afzonderlijke onderwerpen opgenomen	Deze specifieke subonderwerpen staan niet als aparte onderwerpen in de inhoudsopgave van de 29e druk.
Slangenbeten	Niet meer als afzonderlijk onderwerp opgenomen	Onder hoofdstuk 13 worden wel insectensteken, tekenbeten, zeedierstekken, rupsen en de berenklaauw genoemd; slangenbeten staan niet als apart onderwerp vermeld.
Buikpijn; misselijkheid, braken en diarree; uitdroging; kinderziekten	Niet meer als afzonderlijke onderwerpen opgenomen	Hoofdstuk 14 is beperkter getiteld als Ziekteverschijnselen en noemt jeuk of pijn, hoofdpijn en koorts.
Verbanden; verbandmateriaal; verbinden van letsels; aanleggen steriel kompres; zwachtelen van hand en pols; aanleggen hechtstrips	Niet meer als afzonderlijke onderwerpen opgenomen	De 29e druk ordent wondzorg vooral naar wondtype. Deze technische handelingen kunnen daardoor binnen andere onderwerpen of het praktijkmateriaal terugkomen.

Bron: vergelijking van de inhoudsopgaven van de 28e druk p. 5-8 en de 29e druk p. 4-5. De kwalificatie “niet als afzonderlijk onderwerp opgenomen” zegt niet zonder meer dat alle onderliggende informatie inhoudelijk is vervallen.